

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

24 martie 2017

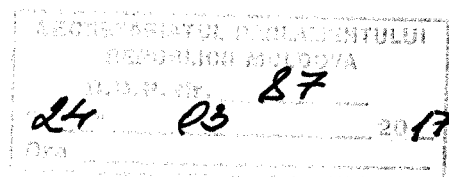
VO nr. 81

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În temeiul art. 73 al Constituției Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului se înaintează spre examinare Parlamentului, cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de lege pentru modificarea și completarea articolului 41 din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014.

Anexă:

1. Proiectul de lege
2. Nota informativă
3. Opinia Oficiului Avocatului Poporului

Deputați în Parlament:

Odnostalco Vladimir

Fedor Bogdan

Oleg Lipseti

Olehadi Mitzi

A. LABUNET

V. Batmaza

Bob

Bogdan Vasile - V. Bob

Videa Bogdan

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Lege

**pentru modificarea articolului 41 din Codul Educației al Republicii Moldova
nr. 152 din 17 iulie 2014**

Parlamentul adopta prezenta lege organică.

Articol unic. – Articolul 41 din Codul Educației al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 319-324, art. Nr. 634), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și completează după cum urmează.

1. Art. 41 alin. (3) va avea următorul conținut: ***“Elevii din învățământul general obligatoriu sînt asigurați cu manuale școlare în mod gratuit”***.
2. Alineatele (4), (5) ale articolului 41 din Codul Educației se abrogă.

Președintele Parlamentului

Notă informativă

la proiectul de Lege pentru modificarea articolului 41 din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014

Temeiul juridic. Prezentul proiect de lege pentru modificarea și completarea art. 41 alin. (3) al Codului Educației Republicii Moldova, este elaborat și înaintat în temeiul art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Legea nr. 797 din 02 aprilie 1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului, acte care stabilesc dreptul de inițiativă legislativă a Deputatului în Parlamentul Republicii Moldova. De asemenea, temei pentru elaborarea prezentului proiect de lege a servit Hotărârea Curții Constituționale nr. 7 din 16 februarie 2017.

Scopul proiectului de lege constă în asigurarea respectării condițiilor generale obligatorii actului legislativ care să fie în concordanță cu principiile de bază ale legiferării, precum și neadmiterea discriminării pe criteriu de statut social al copiilor.

Argumentare. Dreptul la învățătura este un drept fundamental consfințit în tratatele internaționale și Constituția Republicii Moldova. Totodată, legea fundamentală a RM garantează, în conținutul art. 35 alin. (4), că „*învățământul de stat este gratuit*”.

Codul Educației stabilește cadrul juridic al raporturilor privind proiectarea, organizarea, funcționarea și dezvoltarea sistemului de educație din Republica Moldova. La fel, Codul prevede un șir de principii pe care se întemeiază educația, printre care se regăsește principiul echității – în baza căruia accesul la învățare se realizează fără discriminare, dar și principiul asigurării egalității.

Analizând prevederile art. 41 din Codul Educației, în special alin. (4), la data de 16 februarie 2017, Curtea Constituțională a Republicii Moldova a declarat că această prevedere este contrară normelor constituționale¹, precum și principiilor menționate, deoarece *doar elevii din învățământul primar sînt asigurați cu manuale școlare în mod gratuit, pe cînd elevii claselor V–XII sînt asigurați cu manuale școlare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educației*.

Respectivele prevederi sînt contradictorii și tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și prevederilor art. 10 alin. (1) al Legii nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994 privind drepturile copilului, potrivit căruia „*Fiecare copil are dreptul la instruire gratuită în limba de stat sau în altă limbă în școli de cultură generală...*”

¹ <http://constcourt.md/libview.php?i=10&idc=7&iu=957&t=-/Media/Notati/Platile-obligatorii-pentru-manualele-colare-contravin-Legii-Supreme>

Cel mai important act internațional în domeniul drepturilor copilului, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului recomandă ca statele părți să recunoască dreptul copilului la educație și să asigure gratuitatea învățământului primar și al celui obligatoriu. Obligația pozitivă a statului privind instaurarea în mod progresiv a gratuității învățământului secundar, sub diversele sale forme, este prevăzută și la alin. (2) lit. a) și b) din art. 13 a Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, ratificat de Republica Moldova la 28 iulie 1990 prin Hotărîrea Parlamentului nr. 217-XII.

Potrivit datelor statistice prezentate de Ministerul Educație, pe parcursul anului de studii 2015-2016, din cei 160600 elevi cuprinși în ciclul gimnazial, doar 1674 elevi au fost asigurați, în mod gratuit, cu manuale școlare și 3178 elevi care provin din familii socialmente vulnerabile au beneficiat de scutire parțială de la taxa de închiriere a manualelor.

În aceeași perioadă, din 35000 elevi cuprinși în ciclul liceal, doar 138 elevi au fost asigurați în mod gratuit cu manuale, iar 57 elevi au beneficiat de scutire parțială de la taxa de închiriere a manualelor școlare.

În condițiile actuale, doar elevii claselor I– IV au beneficiat de manuale școlare în mod gratuit.

Asigurarea elevilor cu manuale școlare în dependență de vîrstă și statul social al elevului, precum și stabilirea unei taxe mai mari pentru închirierea manualelor școlare a elevilor vorbitori de limbă rusă, constituie în mod evident o discriminare.

Totodată, potrivit pct. 26 din Anexa nr. 3 a Hotărîrii Guvernului nr. 876 din 22 decembrie 2015, sînt asigurați, în mod gratuit, cu manuale școlare copii din familiile beneficiare de ajutor social, conform Legii nr. 133-XVI din 13 iunie 2008. Prin urmare, analizînd prevederile legale menționate, dar și statisticile Ministerului Educației constatăm că elevii ce provin din familii social vulnerabile și needucogene, care nu sunt beneficiari ai ajutorului material în condițiile Legii nr. 133-XVI din 13 iunie 2008, sînt impuși să achite taxa pentru închirierea manualelor.

Toate aceste prevederi sunt contrare interesului superior al copilului, or, este bine cunoscut faptul că situația multor familii din Republica Moldova este precară. Datele statistice denotă faptul că cheltuielile de consum s-au majorat neproportional în raport cu veniturile populației. Majorarea cheltuielilor pe persoană de la an la an este condiționată de mărirea indicelui prețurilor și tarifelor la mărfurile de consum și servicii.

În scopul asigurării obligațiilor pe care le are statul în raport cu proprii cetățeni, proiectul de lege propus vine să susțină familiile cu copii încadrați în procesul educațional, care suportă numeroase cheltuieli pentru rechizite, fondul

școlii și cel al clasei, precum și alte "taxe ascunse" în pofida gratuității învățământului de stat.

O practică similară de a asigura toți copiii cu manuale școlare gratuite a adoptat-o România care a prevăzut, în Legea educației naționale nr. 1/2011, asigurarea obligatorie a elevilor și profesorilor din învățământul de stat și din învățământul obligatoriu cu manuale școlare obligatorii. Astfel, în România elevii claselor I-X sînt asigurați cu manuale gratuite, iar din anul 2015 elevii claselor XI-XII sînt asigurați cu manuale gratuite la materiile pe care le studiază pentru BAC.

Letonia, la fel a întreprins măsuri pentru asigurarea învățământului obligatoriu gratuit asigurînd elevii nu doar cu manuale gratuite, dar și cu manuale alternative necesare în procesul educațional, indiferent de statutul social al elevului.

Locul proiectului în sistemul actelor legislative. Conținutul și specificul de reglementare a proiectului îl încadrează în categoria actelor legislative organice și este elaborat în conformitate cu prevederile Legii nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, fiind asigurată corespunderea actului la prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, inclusiv legislației comunitare, dar și dispozițiilor constituționale.

Fundamentarea economico-financiară. Implementarea prezentului proiect nu va fi atît de majora luînd în considerare faptul că elevii claselor I-IV sunt asigurați cu manuale în mod gratuit.

Mijloace financiare pentru editarea manualelor școlare și asigurarea cu manuale școlare gratuite a elevilor poate fi realizată prin gestionarea corectă a banilor publici. Spre exemplu, la 8 septembrie 2015 au fost scoase de sub tipar 504 000 cărți pentru disciplina opțională "Educația ecologică", în timp ce doar 22 724 elevi, din cei aproximativ 390 000, elevi au optat să studieze ca disciplină opțională "educația ecologică". Suma mijloacelor financiare utilizată în acest scop a fost de peste 8 mln.lei utilizați din Fondul Ecologic Național².

Odoștenco Vladimir

Bolea Vasile

V. Bolea

B

² <http://mediu.gov.md/index.php/serviciul-de-presa/noutati/2118-setul-didactic-educatie-ecologica-este-grija-pentru-natura>

<http://anticoruptie.md/ro/investigatii/bani-publici/opt-milioane-de-lei-din-fondul-ecologic-pentru-manuale-din-care-n-are-cine-invata>

Supliment la proiectul de Lege
pentru modificarea articolului 41 din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17
iulie 2014

	Modificarea/completarea propusă	Cadrul legal actual	Comentarii
	<p>Articolul 41 din Codul Educației al Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 319-324, art. Nr. 634), cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează.</p> <p>Art. 41 alin. (3) va avea următorul conținut: <i>“elevii din învățământul general obligatoriu sînt asigurați cu manuale școlare în mod gratuit”</i>.</p> <p>Alineatele (4), (5) ale articolului 41 din Codul Educației se abrogă.</p>	<p>Articolul 41. Manualele școlare</p> <p>(1) În instituțiile de învățământ general se utilizează manuale școlare, elaborate în baza Curriculumului național, selectate și editate prin concurs, în baza unui regulament aprobat de Ministerul Educației.</p> <p>(2) În instituțiile de învățământ general se pot utiliza și manuale alternative, elaborate în baza Curriculumului național, selectate pe bază de concurs și recomandate de Ministerul Educației.</p> <p>(3) Elevii din învățământul primar sînt asigurați cu manuale școlare în mod gratuit.</p> <p>(4) Elevii claselor V–XII sînt asigurați cu manuale școlare conform schemei de închiriere aprobate de Ministerul Educației.</p> <p>(5) Elevii din familiile social vulnerabile beneficiază de facilități la închirierea manualelor școlare, în condițiile stabilite de Guvern.</p>	<p>La data de 16 februarie 2017, în baza sesizării depuse de deputații PSRM, Vladimir Odnostalco și Vasile Bolea, prin Hotărîrea nr. 7, Curtea Constituțională a declarat că norma legală din Codul Educației este contradictorie prevederilor Constituției.</p>

OFICIUL AVOCATULUI POPORULUI DIN MOLDOVA

ОФИС НАРОДНОГО
АДВОКАТА
МОЛДОВЫ

THE PEOPLE'S
ADVOCATE OFFICE OF
MOLDOVA

MD-2012, Moldova, Chișinău,
str. Sfaturii, 16

Tel: 234 - 800; Fax: 225 - 442
E-mail: codom@mdl.net

06.06.16 nr. 01-12/3101 - 1044
la nr. 10 nr. 80 din 19.05.16

Domnului Vladimir ODNOSTALCO
Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Stimate Domnule Deputat,

Avocatul Poporului a examinat proiectul de Lege pentru completarea articolului 41 din Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 și Vă comunică următoarele:

Dreptul la educație este unul dintre drepturile fundamentale consacrate de Constituția Republicii Moldova, care la rândul său derivă din tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, printre care: Declarația universală a drepturilor omului, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale. În calitate sa de stat parte, Republica Moldova și-a asumat angajamentul să respecte și să garanteze drepturile enunțate în aceste documente.

Conform prevederilor art. 26 din Declarația universală a drepturilor omului prevede că "educația trebuie să fie gratuită, cel puțin în ce privește învățământul elementar și de bază. Învățământul elementar este obligatoriu."

Totodată, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale în conținutul art. 13, alin. (2), lit. a) și b) statuează că statele părți la prezentul Pact recunosc că în vederea asigurării deplinei exercitări dreptului la educație învățământul primar trebuie să fie obligatoriu și accesibil tuturor în mod gratuit, iar învățământul secundar, sub diferitele sale forme, inclusiv învățământul secundar tehnic și profesional, trebuie să fie generalizat și să devină accesibil tuturor prin toate mijloacele potrivite și în special prin instaurarea în mod progresiv a gratuității lui.

În același context, trebuie să menționăm că dreptul la educație este consacrat și în art. 28, alin. (1), lit. a) și b) din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului care stabilește că statele părți recunosc dreptul copilului la educație și, în vederea asigurării exercitării acestui drept în mod progresiv și pe baza egalității de șanse, vor urmări în special: a) să facă învățământul primar obligatoriu și gratuit pentru toți; b) să încurajeze diferite forme de învățământ secundar, atât general cât și profesional, să le facă deschise și accesibile oricărui copil și să ia măsuri corespunzătoare, cum sunt instituirea gratuității învățământului și acordarea unui ajutor financiar în caz de nevoie".

Așadar, observăm că Declarația universală a drepturilor omului stabilește drept standard minim pentru a asigura respectarea dreptului la educație gratuitatea și obligativitatea cel puțin a învățământului elementar și de bază, iar Pactul internațional cu

privire la drepturile economice, sociale și culturale cât și Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, extind acest standard și asupra învățământului secundar, tehnic și profesional, încurajând instaurarea în mod progresiv a gratuității acestor tipuri de învățământ.

La nivel național, prin prevederile art. 35, alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, se stabilește că *"învățământul de stat este gratuit"*. În acest context, este important să reamintim decizia Curții Constituționale a Republicii Moldova asupra sesizării avocatului parlamentar Iurie Perevoznic din 20.12.2004, privind interpretarea acestei prevederi constituționale. Astfel, în opinia Curții *norma constituțională este clară, or, dispoziția potrivit căreia învățământul de stat este gratuit nu poate fi interpretată altfel, decât în modul expres prevăzut de textul Constituției*.

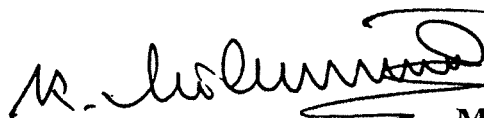
Principiile care trebuie să servească drept fundament pentru educație sunt consacrate în art. 29, paragraful 1, al Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, și anume: *dezvoltarea personalității copilului, a aptitudinilor și capacităților sale mentale și fizice la nivelul potențialului lor maxim; dezvoltarea respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale ale omului, precum și pentru principiile consacrate în Carta Națiunilor Unite; dezvoltarea respectului față de părinții copilului, față de identitatea sa culturală, de limba proprie și valorile sale, precum și față de valorile naționale ale țării în care trăiește, ale țării din care eventual este originar și ale civilizațiilor diferite de a sa; pregătirea copilului pentru a-și asuma responsabilitățile vieții într-o societate liberă, în spiritul înțelegerii, păcii, toleranței, egalității între sexe și prieteniei între toate popoarele și grupurile etnice, naționale și religioase și cu persoanele de origine autohtonă; dezvoltarea respectului față de mediul natural*.

Prin urmare, importanța rolului educației în dezvoltarea societății este unul primordial și incontestabil.

În contextul celor menționate, considerăm că aprecierile Curții Europene pentru Drepturile Omului, cu referire la prevederile art. 2 din Protocolul nr. 1, oferă o abordare mai clară privind rolul statului în asigurarea dreptului la educație, menționând că *"prin însăși natura sa, dreptul la instruire impune adoptarea unor reglementări de către state, care pot fi variabile în timp și în spațiu, în funcție de nevoile societății și de resursele comunității statale, în ansamblul ei, precum și în funcție de resursele membrilor acesteia"*.

Așadar, statele sunt obligate să asigure standardele minime, dar reieșind din jurisprudența Curții, este la latitudinea statelor (marja de apreciere) să întreprindă măsuri suplimentare, care să susțină realizarea dreptului la educație, ținând cont de interesul comunității. În acest sens există exemplul unor state din regiune precum România sau Letonia, care au instaurat în mod progresiv gratuitatea învățământului general obligatoriu.

Cu respect,

Mihail COTOROBAI
Avocat al Poporului